

I Edens have

I er mine venner, hvis I gør, hvad jeg påbyder jer. Jeg kalder jer ikke længere tjenerne..." (Joh 15,14-15).

Hovedtanke

Fra første færd har det været vigtigt for Gud at give mennesket mulighed for at opbygge et tillidsfuldt forhold til ham.

Introduktion

Det første indtryk er af afgørende betydning. Man lægger hurtigt en bog til side, hvis den ikke fænger i løbet af nogle få sider. Atmosfæren på en restaurant har indflydelse på, hvordan man opfatter kvaliteten af det, der serveres. Man køber ikke tøj, der ikke føles behageligt.

Ved mødet med andre mennesker spiller førstehåndsindtrykket også en stor rolle. Hvad vurderer vi folk ud fra? Ser vi de positive sider eller snarere de negative? Det første indtryk er tit afgørende for, om vi vælger at have tillid til en person, og om vi har lyst til at mødes med vedkommende igen med større indsigt til følge, eller om vi fravælger den mulighed.

Allerede på Bibelens første sider får vi et indtryk af, hvem Gud er, og hvordan han interagerer med sin skabning. Denne historie kortes tit ned til følgende: 1) Gud skabte himmel og jord, 2) han gav menneskene nogle bud, 3) menneskene overtrådte buddene, 4) derfor mistede de adgangen til Paradiset. Set ud fra den betragtning er Gud en opdrager, der går op i, at man overholder hans regler. Gør man det, er alt, som det skal være. Gør man det ikke, straffes man. Dette syn på Gud og hans skabning er ret ensidigt. I Bibelen er der tale om meget mere end lydighed og ulydighed. Også Ellen White peger på Guds meget mere vidtrækkende pædagogiske koncept:

"Det uddannelsessystem, der blev indstiftet ved verdens begyndelse skulle være en rettesnor for mennesket ... Som eksempel på dets grundsætninger blev der oprettet en mønsterskole i Eden, vore første forældres hjem. Edens have var skolestuen, naturen var lærebogen, og menneskeslægtenes forældre var eleverne." (Ellen White, *Uddannelse*, DB 1953, s. 20).

Denne uges tema beskæftiger sig med spørgsmålet om, hvorvidt Gud præsenterer sig som pædagog på Bibelens første sider. Det er Guds relation til mennesket, der står i fokus.

Ubegrænsede udfoldelsesmuligheder

1 Mos 1,26-28;
2,7-15

**Hvilke muligheder giver Gud menneskene?
Hvordan beskrives "Edens have"?**

1 Mos 2 handler først og fremmest om mennesket (nævnt 13 gange). Fortællingen om mennesket afbrydes efter v. 8 med en beskrivelse af Edens have, der er rig på detaljer (v. 9-14). Der fandtes værdifulde råstoffer og en frugtbar vegetation. Først derefter peges der i v. 15 på, hvad mennesket skulle være ansvarlig for i haven.

Da Gud skabte mennesket, var alle forudsætninger for dets eksistens og trivsel allerede sat i værk. Både alt det skabte og Edens have var "(såre) godt" (1 Mos 1,31), så dyrke og vogte var ikke udtryk for hårdt arbejde, som det blev efter syndefaldet (sml. 1 Mos 3,17-18). Ordret oversat kan v. 15 også betyde: "Og Gud Herren tog mennesket og lod det hvile i haven." Guds historie med mennesket begyndte i en verden, hvor mennesket havde ubegrænsede udfoldelsesmuligheder.

Til fordybelse

Gud skabte mennesket "af jord" (1 Mos 2,7) og "satte ham i Edens have" (v. 15). Mennesket er skabt til at leve i pagt med naturen. Skabelsen åbenbarer Gud som en, der har omsorg for sine skabninger og ønsker dem et liv i overflod. Kreativiteten, mangfoldigheden og skønheden i naturen er så at sige tegn på Guds fingeraftryk.

Til anvendelse

"Dette hjem, som Gud selv havde smykket, var ikke et overdådigt palads ... Gud anbragte Adam i en have. Den var hans bolig" (Ellen White, *Patriarker og Profeter*, DB 1962, s. 20).

Hvordan kan jeg bevare forbindelsen til Guds skaberværk i vores tidsalder, der er kendetegnet ved teknologiske fremskridt? Hvordan er forholdet mellem nydelse og rovdrift?

Til eftertanke

"Jeg er kommet, for at de skal have liv og have i overflod" (Joh 10,10).

Frihed og ansvar

1 Mos 2,15-17

**Af hvilke træer i haven måtte mennesket spise?
Hvad fortæller disse vers om Gud?**

Baggrund

På Bibelens første sider nævnes der kun ét bud. I den (såre) gode skabelse var der ikke behov for en opdrager [tugtemester, ifølge 1948-oversættelsen], der taler til menneskets samvittighed (sml. Rom 7,13; Gal 3,24). Guds bud har to niveauer:

Invitation: Gud gav mennesket frihed til at spise af *alle* træer i haven. I den hebraiske tekst gentages udsagnsordet *spise*, hvorved invitationen forstærkes.

Advarsel: Samtidig gjorde Gud det klart, hvad der ville ske, hvis de spiste af *træet til kundskab om godt og ondt*. Ligesom i invitationen gentages et udsagnsord i den hebraiske tekst, nemlig *dø*. Advarslen forstærkes.

Gud gav mennesket frihed til at vælge, altså også til at afgøre, om haven fremover blev dyrket og vogtet.

Til fordybelse

Gud giver mennesket ovenikøbet friheden til at sige nej til ham og livet. I 1 Mos 2,15-17 åbenbares han som en, der ikke kun går op i lydighed. Selv i tilfælde af ulydighed kommer han ikke med trusler – han advarer. For syndens konsekvens er døden – dens *løn* (Rom 6,23).

Til anvendelse

"Glæd dig, unge mand, mens du er ung, lad dit hjerte være glad i ungdommens dage. Gå ad de veje, du vil, og efter det, dine øjne ser; men du skal vide, at Gud vil kræve dig til regnskab for det alt sammen" (Præd 11,9). "Alt er tilladt, men ikke alt gavner. Alt er tilladt, men ikke alt bygger op" (1 Kor 10,23).

Hvor nyder jeg min frihed? Hvornår giver det mening at sætte grænser for den?

Til eftertanke

Hvilket træk ved Guds væsen kommer til udtryk, når der er tale om *forbuden frugt*?

Individualitet og fællesskab

1 Mos 2,18-25

**Hvilke menneskelige behov beskrives her?
Hvad er forskellen på lighed og ligeværdighed?**

Baggrund

I skabelsesberetningen siges der gang på gang: "Gud så, at det var godt" (1 Mos 1,4.12.18.21.25). I 1 Mos 2 finder vi for første gang et forhold, der beskrives som *ikke godt* – nemlig "at mennesket er alene" (v. 18). Gud lod mennesket fornemme, at det manglede noget – eller rettere sagt: nogen. Et dyr ville ikke kunne opfylde de behov, som Gud har nedlagt i mennesket (1 Mos 2,19-20).

Guds svar på menneskets behov – for supplering og hjælp, tilhørsforhold og anerkendelse (v. 23), tilknytning og sympati (v. 24), accept og tryghed (v. 25) – er og har altid været medmennesket, især samhørighed i ægteskabet.

"Gud skabte mennesket i sit billede ... som mand og kvinde" (1 Mos 1,27). Ligesom han selv lever i fællesskab (på hebraisk udtrykkes ordet *Gud* ikke med *El* i ental, men med *Elohim*, som er flertal), bør mennesket også gøre det.

Til fordybelse

Da Gud skabte kvinden, indførte han også individualiteten. Gud formede ud af *ét* menneske et *andet* menneske, for at de begge igen kan blive *ét*.

"Eva blev skabt af et ribben, der blev taget ud af Adams side. Derved blev det tilkendegivet, at hun ... (skulle) ... stå ved hans side som hans lige" (Ellen White, *Patriarker og Profeter*, s. 18). Menneskers ligeværd kræver ikke lighed. Det eksisterer på trods af forskellighed, fordi de er skabt i Guds billede. Ved at skabe mennesket åbenbarede Gud sig som den, der tillægger hvert enkelt menneske stor værdi.

Til anvendelse

I hvor høj grad oplever jeg menigheden som et fællesskab bestående af ligeværdige individer? Hvilken andel har jeg i mine "medsøskendes" personlige og åndelige udvikling?

Til eftertanke

"Mennesket bliver gennem Du'et til et jeg" (Martin Buber).

Tillid og troskab

1 Mos 2,25-3,8

Hvad fik kvinden til at spise af træet til kundskab om godt og ondt? Hvad har ændret sig med syndefaldet?

Slangen var *snedig*. Dens indflydelse på kvinden skyldtes dens kloge tanker. Alt, hvad slangen sagde i samtalen med kvinden, er udtryk for, hvor snu den er:

- "Har Gud virkelig sagt, at I ikke må spise af træerne i haven?" – det vil sige af noget som helst træ (3,1). Der tegnes et billede af Gud, som forbyder alt og ikke kerer sig om sine skabninger.
- "Vist skal I ikke dø" (3,4) – dette står i direkte modsætning til det, Gud havde sagt (2,17). Gud fremstilles som en løgner og som uigennemskuelig.
- "I bliver som Gud og kan kende godt og ondt" (3,5) – her siger slangen ganske vist sandheden (sml. 3,22), men den forfører samtidig mennesket til hovmod. Dermed ville mennesket sætte sine livsmuligheder over styr. Slangen præsenterer et negativt billede af Gud, der i kvindens sind vækker mistro til den gode skaber.

Til fordybelse

En god lærer er kendetegnet ved at være tillidsvækkende. De bedste betingelser for indlæring skabes i en atmosfære af tillid. Autoritet er ikke en egenskab, man er i besiddelse af. Den tillægges én på grund af tillid. Mistillid derimod kan medføre ulydighed og oprør hos den ene part og trusler og straf hos den anden. I en sådan atmosfære dominerer frygten og skammen. Frygt kan fremtvinge lydighed, men ikke kærlighed (sml. 1 Joh 4,18).

Til anvendelse

Har jeg tillid til Guds udsagn om, at jeg er underfuldt skabt (Sl 139,14), at jeg er hans barn (Joh 1,12), og at han kan frelse mig helt og fuldt (Hebr 7,25)?

Fiasko eller sejr?

1 Mos 3,9-15.
21-24

**Howdan forholder Gud sig til menneskets synd?
Hvorfor sender Gud mennesket ud af Edens have?**

Baggrund

Inden Gud skaber en kvinde til det første menneske, lader han ham fornemme et behov for en partner (2,18-20). På lignende måde reagerer Gud i forhold til menneskets fejlen. I stedet for straks og kontant at fordømme, stiller han spørgsmål:

- "Hvor er du?" (3,9) – Det frygtsomme menneske får mulighed for igen at placere sig i det rette forhold til Gud.
- "Hvem har fortalt dig, at du er nøgen? Har du spist af træet ... ?" (3,11) – Det skamfulde og fejlende menneske får mulighed for at stå ved sin fejl, indrømme sin skam og genoprette tilliden til Guds ord.
- "Hvad er det, du har gjort?" [Den tyske Luther-oversættelse siger: "Hvorfor gjorde du det?"] – Det tyngede menneske får mulighed for at ytre sig.

Gud reagerer ikke på Adams synd med anklager (sml. 1 Kor 15,21-22). Han ønsker at møde mennesket og hjælpe det til selverkendelse. Mennesket derimod har en tendens til at skyde skylden på andre og vælte ansvaret over på – i dette tilfælde – "kvinden ... slangen ... " (3,11-12).

Til fordybelse

Konsekvenserne af deres beslutning om at kende godt og ondt bliver tydelige for Adam og Eva (3,16-19). Men Gud stiller sig på deres side og lover en efterkommer, der skal besejre slangen. Desuden dækker han menneskets skam og sørger for, at tingene ikke udvikler sig til det værre. At mennesket har fejlet, hindrer ikke Gud i at gennemføre sin frelsesplan.

Til anvendelse

"Brødre, hvis et menneske gribes i en overtrædelse, skal I, som har Ånden, hjælpe ham til rette med mildhed; og se til, at du ikke selv bliver fristet!" (Gal 6,1).

Al sandheds lærer

Joh 1,14;
14,6.26; 16,13

**Hvad forbinder man med begrebet sandhed?
Hvilken opgave har sandhedens ånd?**

Baggrund

Efter at mennesket var blevet adskilt fra Gud, sløredes billedet af skaberens sande væsen mere og mere. Gud åbenbarede sig på forskellig vis i løbet af historien for at genvinde menneskets tillid til ham og hans kærlighed (sml. Matt 23,37).

Da Gud i Jesus Kristus blev menneske, viste han sig som den, han virkelig er: som et væsen "fuld af nåde og sandhed" (Joh 1,14). Begreberne nåde og sandhed skal her forstås parallelt (sml. Sl 36,6; 57,11; 92,3). Sandheden om Gud er, at han er nådig. Jesus betegnede sig selv som "vejen, sandheden og livet" (Joh 14,6). Han førte menneskene til Faderen (v. 7). Gud bliver nu ikke længere opfattet som en fremmed og en, man har lyst til at skjule sig for (sml. 1 Mos 3,7-8). Han opfattes nu som en fortrolig, der tager imod mennesker (sml. Luk 15) og giver dem "et håb og en fremtid" (Jer 29,11).

Det var for at indprente mennesker denne sandhed, at Jesus lovede dem sandhedens ånd, der skulle "vejlede i hele sandheden" (Joh 16,13) og "lære jer alt" (14,26).

Til fordybelse

"Man kan være nok så velbevandret i Guds ord med alle dets bud og løfter, men hvis ikke Ånden leder sandheden på vej, vil ikke en eneste falde på „klippen og blive knust“. Uanset hvad man end måtte have af kvalifikationer, kan man ikke formidle lyset fra Gud uden Guds Ånds medvirken" (Ellen White, *Jesu Liv*, DB 2013, s. 593).

Resumé

På Bibelens første sider åbenbares Gud som livsbekræftende, en, der indrømmer mennesket frihed, tillægger alle mennesker samme værdi og giver mulighed for en fremtid.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende spørgsmål	1. Hvilke egenskaber var jeres yndlingslærere i besiddelse af?
Supplerende spørgsmål	2. Hvad ville være det optimale miljø for jer at lære i?
1 Mos 2,15-17	3. Hvor højt prioriterer Gud frihed? I hvilken grad indskrænkes vores frihed af bud, og i hvilken grad beskyttes den?
1 Mos 3,1-7	4. Hvordan er jeres reaktion på slangens ord? I hvor høj grad er dens påstande (u)sande?
1 Mos 3,8-11	5. Hvordan tackler I egen eller andres skyld? Hvad kan styrke jeres tillid til Guds omsorg og accept?
Uddybende spørgsmål	6. Vi mennesker skal træffe afgørelser gennem hele vores liv. Det indebærer muligheden for at vælge forkert, og det kan være skæbnesvangert. Hvad kan alligevel give os som troende mennesker nyt mod?
Afsluttende spørgsmål	7. Hvilket indtryk har I fået af Gud ved at læse ugens skriftsteder og udveksle tanker om dem?